

KÁRPÁTALJAI MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET

KMMI-FÜZETEK XV.

SZILAJ LETTEM

Versek, szemelvények

**(Válogatás Dupka György műveiből
születésének 60. évfordulója alkalmából)**

Ungvár, 2012

KMMI – Füzetek XV.

Sorozatszerkesztő:
Zubánics László
elnök

Készült a Bethlen Alap támogatásával

BETHLEN GÁBOR
Alap

Minden jog fenntartva

© Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet, 2012
© Dupka György, 2012

Kiadja:

A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet
90202 Beregszász, Széchenyi ú. 59/B.
Postacím: 88000 Ungvár, Babuskin tér 5/a
Telefon/fax: (03141) 4-28-15
www.kmmi.org.ua
E-mail: kmmi@swi.net.ua
titkarsag@mekk.uz.ua

Felelős kiadó: Dupka György igazgató
Szerkesztette: Zubánics László
Műszaki szerkesztő: Fuchs Andrea
Készült: Daniló Szergej magánvállalkozó
88 000 Ungvár, Petőfi tér 34/1.

KÁRPÁTALJAI MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET

KMMI-FÜZETEK XV.

SZILAJ LETTEM

Versek, szemelvények

(Válogatás Dupka György műveiből születésének 60. évfordulója alkalmából)

Ungvár, 2012

LEVÉL¹

Kedves Barátom, miért kérdezel,
Származásom mondd, miért érdekel?
Kedves Barátom, feltárom neked a szívem,
Mert én magyarnak itt születtem.

Itt, hol a múltó kor tükreiben
Átok fogan és vérző szerelem,
Erdős-Kárpátok karéjozta sík vidéken,
Mert én magyarnak itt születtem.

Sorsunk évgyűrűktől duzzadó fa,
Gyökeret vert véres múltú fa,
Bűnös századok viharától meglepetten,
Mert én magyarnak itt születtem.

Nem fojtjuk el a feltörő éneket,
Nem felejtjük el a gyászos éveket.
Félj, ha a gyávaság most szívedbe mar,
Ajkunkon tovább lobog az ősi dal.

S ki-ki mely nép fia s leánya,
Ezt most soha senki ne tagadja,
És anyanyelvem holnap is büszkén megvédem,
Mert én magyarnak itt születtem.
Mert én magyarnak itt születtem.
Mert én magyarnak itt születtem.

¹ Ivaskovics József megzenésítésében, a kottagrafikát lásd a mellékletben. A megzenésített vers a *Vallomás* című, 2002-ben a Credo Alapítvány gondozásában megjelent CD-lemezen „látott napvilágot”. (Közreműködik: Ivaskovics József – szintetizátorok, gitárok, ének, Szabó Livia – ének, Újvári Gyöngyi – ének, Varga Katalin – ének, Fekete Zsuzsanna – hegedű, ének. Hangmérnök, zenei rendező, kottagrafikus: Ivaskovics József.). A kottagrafikák nyomdai változata: Dupka György. Vallomás. Versek Ivaskovics József megzenésítésében. Intermix Kiadó, Credo Alapítvány, Ungvár – Budapest, 2002. 36. p.

A DALRA ÉHEZŐKÉRT²

de a dalra éhezőkért
felajzott kedvünk
csupa gyöngy-villanás,
s szerelmetesen lobogó szavaink nyomán
szép utódok nőnek
asszonyaink karján...
szép szó
tisztá hang
tisztá ég
szép beszéd
csak aki hallgat
és némán ballag
s fülünkben
hol a szél
hol a vihar
hol a szél
hol a vihar énekel
... a szívünkben már forr
 s a felszínre tör
a salakból tisztult lelki-kincs,
a szem tükrén
máris megcsillan
és körbesugározza
Bölcső-falvainkat,
 Nyelv-tanyáinkat,
Vár-hegyeinket,
hol eljegyeztük egymást a
folytatással,
sorsunkat a tájjal,
e vállalt frigyért
 hol fázunk,
hol izzadunk,
s fülünkben
 hol szél,
hol vihar énekel,
de a dalra éhezőkért
felajzott kedvünk
csupa gyöngy-villanás,
s szerelmetesen lobogó szavaink nyomán
szép utódok nőnek
asszonyaink karján...

² U.o.: Ivaskovics József megzenésítésében, lásd az 1. sz. lábjegyzetet.

KARPÁTI TRIPTICHON

I. EGY LEVÉLTÖREDÉK UTÁN

*... Amit megírok, a bűnös vágyakozás
műve, s ezt soha nem tudom eléggé
fájlalni. (II. Rákóczi Ferenc: Levél az
Örök Igazsághoz)*

A szívem nem szűnik meg sóhajtozni
itt, hol az Alföld s Kárpátok intenek
egymásnak, hol zokszóval hívtak a Bécs-
rémítő tárogatók, hol szavamra
magyar, ruszin, szlovák szív feldobogott...
Bűnöm gyászos árnya e hegyek fölött
a halálomig szemem előtt lebeg.
Harcra értetek az Emberi szellem
ösztöne vezetett, nem a hiúság,
nem a vad gőg, a nagyvilági szellem.
Bennem fut össze elődeim múltja,
mégsem dicsőítem magamat múltam
bűnös műveivel. Ami elveszett
itt Európa szívéen, véres könnyekkel
siratom. Keressem az utókorban
az emlékezetet, a halhatatlan
nevet? Ő, örök Igazság, csak neked
ajánlom üldözött szívem belsejét,
szép vágyakozások vörös serlegét,
legyél *hozzám* gyöngéd apa, én pedig
tékozló fiú, mert megvetem a kor
ítéletét és magamra vállalom
a hegyek, erdők, puszták pórnépének
viselt haragját, hogy elgyengült jobbal
visszadugtam már a kihúzott szablyát,
s hő akaratumk üszők tett és pernye.

II. FŐHAJTÁS A DOLHAI KURUC-EMLÉKMŰ ELŐTT

Lent a Borzsa völgyében
Jaj, ez a kőoszlop,
Az idő viharában
Mióta áll posztot?
Jaj, ez a közös sírdomb,
Hányszor elfeledtük,
A korfordulók éjén
Hányszor felfedeztük?
Jaj, lent sok nyalka kuruc
Csontja villog össze,
Magyarok és ruszinok
Őszülnek a földbe!
Jaj, kőbe vésett sorok
Két nyelven rímelnék,
Holdtalan boltozatban
E dalra még figyelnek?
Hej kétfelől hallották
A zöldtornyos hegyek:
Ma mind a két nemzet
Hajtson itten fejet!

III. ZÁSZLÓBONTÁS UTÁN

... és lángolt a vér
 hol az a vér
 felszívták a gyökerek
ropogott a csont
 hol az a csont
 elnyelték a hegyek
lefoszlott a hús
 hol az a hús
 felfalták a férgek
s a végtelen térben s időben
TOVATÚNTEK után
csak az ANYÁK sírtak
ÉS MÉGIS
csillogóbb szemű nemzedékeket szültek,
hogyan tovább vigyék
 titkos alagutakon
 rejtett ösvényeken
 gyilkos ösvényeken
 gyilkos gátakon át
a PRO LIBERTATE
sosem fakuló zászlaját...

REFLEXIÓK A MUNKÁCSI VÁR FOKÁN

*Itt, tüze föl piros zászlaját a
Szabadságának Zrínyi Ilona?
A szabadság hősinek tanyája
Íme, íme most rabok hóna.*

Petőfi: A munkácsi várban, 1847.

A vár fokán állva,
eszembe jut 13. sz. úti leveled,
mely ezernyolcszáznegyvenhét szeplős nyarán
e falak közt keltezett,
s szavaid lelkem mélyén megcsobbannak.

A puszták délibáb-paripáján
félig körbe lovagoltad
AZ EGYMÁSRA HÁNYT MILLIÓ
PIRAMISOKAT

s szíved tarsolyába gyűjtötted
a hegyekhez láncolt Prométheusz-szálfák
jéggé dermedt álmát,
amikor megláttad a szőlődombokat
e vár fokáról, elsírtad magad:

NEM SZERETNÉK BORÁBÓL INNI...

AZT GONDOLNÁM...

RABOK KÖNNYÉT ISZOM...

Az Idő-folyosón most megidézlek,
amit körben láttál: ezernyi őszám vére,
harcos lángjuk cseppekben kimérve,
szívüket az idő fekete ciklonja
darabokra szaggatva megtépázta,
szálfa-testük ezerszer megalázta,
mégsem hulltak pocsétába...

UTÓHANG A RAZGLEDNÍCÁKHOZ

*Halált virágzik most a türelem. –
Dér springt noch auf, – hangzott
fölöttem. Sárral kevert vér száradt
fülemen.
(Radnóti)*

OPUS 1.

És a menetből kilőtték társad...
Dadogva mondd: – Nem megyek tovább.
Förtelmes halál borzolja hátad,
 és a föld zokog, vért izzad veled,
 tested olyan, mint tűzön a katlan,
 melyből párolog az élet-szeretet,
elméd mozgóképeket perget...
Valaki rádkiált. S a pocsolyából
fölkeltenek újra a Fanni-szemek:
– Csak légy erős, csak most ne engedj,
rikolts rekedten és mint sakál-száj,
harsogd túl a sok elaljasult embert!

OPUS 2.

... lelkem fénylő tükre már összetört,
összeomlik hamar ez a test is,
érezem, mégsem zárul be a kör,
versekbe leheltem öröklétem,
soraiban vándorló fájdalom,
átvezet gyötrelmen és halálon...

BÚCSÚ A KÓRTEREMBEN

In memoriam Kovács Vilmos

– Hej, Barátom, gondolkoztál-e azon,
ha saját tengelyéből
egy üstökös kifordul,
vajon a Térben elvész,
vagy csak pályája módosul?...
Tudatomba borotvapengével
hasít a felajzott Érzés:
e nyájból örökre kiszakadok?...
– Ó, Barátom, hiába a sóhaj –.
a kórtermi csend lekaszabol.
Elbujdosnék az enyészet elől...
a Versekből is felszálltak már
fekete Éjbe gyászolni a Csillagok,
roppant fényük belenyilall arcomba,
mely mint sivatag, sárgává aszott.
Mégis, időnap előtt elenyészek
e fehéren kísértő ágyon.
– Vajon elszenesedik velem
minden földi lábnyom?...
Érzem, mellemre nehezül
az egykor CSILLAGFÉNYNÉL
nyakamba akasztott tábla,
rajta lángoló BETŰK...
IDŐNAP ELŐTT BEVÉGEZTETETT...
s tonnányi átkát a Végzet beletetovált.

Epilógus

...emlékünkben szava aranyrög lett,
– ha az értelem szét is oszlik
egy fényévnyi távolságra,
vajon befog-e minket
ránkhagyott verseinek radarhulláma?

TÖMEGSÍRFELIRAT

(Szolyva)

karjuk kétágú csont-villa
nyúlik égi sivatagba
ujjuk hegyén felhő-zászló
kiáltásuk csonka jelszó

gödör-szemük sárral telt nap
sorsuk csukott könyvvé hervad
börtönük is üres árva
sírjuk nyitott meddő tárna

örök fagyunk érjen tűzzé
kínjuk legyen a szívünké
vérrel meszelt napvilágunk
egére szálló füst-álmunk
évszázadba gyökerezzen
évezredbe levelezzen

SZIBÉRIÁBAN...

*Apai nagybátyám, Dupka András és a
Gulágot megjárta Fedák László és társai emlékére*

I.

Szibériában én is jártam
ott hol a tundra alatt
az örökfagy kuksol
ott hol a föld méhéből
gáz-fáklyák égig szökkennek
s lángjuk átvilágítja a szemhatárt

II.

Szibériában én is voltam
ott hol a minden cárok rebellisein
már örök fagy-koszorú ragyog
ott hol a száz-arcú Sztálinra
villámszavakat zúdítottak
az ÁRTATLANOK SEREGEI
egy életre megcsonkultak
nyomtalanul elmerültek
örökre elszenderültek
Európa csillagai is kihunytak
a gyilkos tundra fagy-koporsójában
feneketlen gyomrú lápban
történelem iszonyatos viharában
a fényes hősi múlt sugarában

III.

Szibériában én is jártam
gyászba fordult gondolatban
kedves halottaimat újra eltemettem
sírt ástam a nagybátyámnak
csontjai valahol itt korhadnak
a csupasz fák kórusában
nagyanyám keserves Jajját hallom
Gyere haza fiam ANDRÁS A-N-D-R-Á-S
Mikor lesz itt
FELTÁMADÁS
FELTÁMADÁS

ÜDVÖZLŐ SOROK JUVAN SESZTALOVNAK³

*„Meggzólalt egy vogul ének,
testvére magyar regéknek.
Te – magyar bánat hordója,
én – vogul vágy kimondója.
Testvérek lettünk újra ím
a Kalevala tájain.”*
J. Sesztalov

Hej, a mi szavaink milyenek?
Közös múltból felénk intenek.
Egy anyatej íze dajkálja,
Tiszánál és Obnál átjárja
daltól visszhangos tűz-szívünket,
messzire vándorló nyelvünket...

Ne fogjon ki rajtunk a bánat,
akkor hangunk sosem lesz fáradt,
s a szavak egymáshoz sodródnak,
ős-révbe érnek, mint a patak
– sárkányfogat is aprítanak
a nyílröptű, kardélű szavak...

Táltost költővé lágyítanak,
népüknek tűzhelyt áhítanak...
Köztük a lantos csillagbojtár,
a szíve mindig kitárt oltár...:-
– Hírt is viszünk a Jövendőbe,
gyöngymezőinknek leszünk őre.

Közös Regénk még sóhajt fakaszt
és fölsikolt a nyelvünk alatt:
az igazságunk ím fölsejlik,
létünknek titka miben rejlik?
– Szánkról a szép szó el ne fogyjon,
ős-forrásunk ki ne apadjon...

³ U.o.: Ivaskovics József megzenésítésében, lásd az 1. sz. lábjegyzetet. Megzenésítette és előadta 1988-ban Dinnyés József daltulajdonos is.

DUDAR⁴

*a nemzeti önismeret műhelyében*⁵

Előttem feloszlátja
a vak ködöt,
s izzó vágyaim rendje
itt Keletre is hömpölyög.

Nélküle tájainkon
árva lennék,
gyilkos éj s hajnal közt
Újvidékig is kerengnek,

mint zavart székelyföldi
hontalan szél,
mely a Felvidékre
életjelt vinne,
de el sosem ér...

⁴ U.o.: Ivaskovics József megzenésítésében, lásd az 1. sz. lábjegyzetet.

⁵ Dudar. 1988. július 5.

TISZAHÁTI KÉPESLAPOK

1.

Emeltünk itt sárból erős Várat.
Itt a Tiszaháton, hét falu fölött
Keleti széllel mennyi álom pörög,
S népünk keservéből föltámadt,
Kilépett rongyából, s jussát
Magának ím lefoglalta –
Sok sorsűzött Dózsa-Esze-unoka,
Követi ősei vágyálmát.

Hej, én jó népem, én jó vérem,
Ne viaskodj többé a jeges árral,
Gyarpodj jó borral, kövér búzával,
Hitünk a bajtól védve védjen!
Hét falu ölében, a Tisza-
Batár-közben, tavaszi derengésben
Kincset érlelj, szőke mezőn és réten,
Forrásunk legyen mindig tiszta!

2.

Apámék-arca
Már rég ráncbafordult,
A kapa súlyától
A csont fellazult.

Ősz fészkel a
Földtörők tarkóján.
Lépünk őrségbe
Tájunk ormán.

3.

S rőt-sugarából
szavakat fakasztok:
olyanok, mint a
tájból feslő csillagok,
mint apám
akác-kemény tekintete,
mint anyám
szép síró-nevető szeme.

Őrzöm a tőlük kapott
kincset:
a nyelvet,
közösséget,
hol gyökerezhetek...

BÖLCSŐM

Nagyapám sáragyag palotája,
idő-penészes vályog pogácsa...
Fölötte az eperfa árnya nagyanyám meséit vigyázza...
– Dajkál a melege;
kút-mély lelkemben
tulipán-kertben cipelem.
... Hét gerenda tartja még a lábán,
négy ablaka halvány csillag-gyertya.
– Itt kaptam lángra, mi belülről hevít:
s a csodaszarvas-rege varázsa
Óperencián túlra repít...

ARATÁS ELŐTT⁶

zúg a kalász,
vele zúg a vérem,
szétcsap ringva
az Idő ölében

INTELEM⁷

apáink kísértő árnya
bűnbe hajló lelkeddel
pörbe is szállna,
ha megtorpannál gyáván
ősi nyelvösvényünkön

⁶ U.o.: Ivaskovics József megzenésítésében, lásd az 1. sz. lábjegyzetet.

⁷ U.o.: Ivaskovics József megzenésítésében, lásd az 1. sz. lábjegyzetet.

MEDITÁCIÓ⁸

A sárkányölők magtalanok voltak?...
– Millió porszem
ámul tetteiken
– meghalt párbajoknak
képzelt zaja sincsen!

SZILAJ LETTEM⁹

Anyám öle. Tiszta vize,
szivárványszín mártózz bele!

Elringatnád vándor álmom.
– Dalod újra szolmizálom.

Elragadt a kékszemű idő,
megkorbácsolt jeges felhő.

Táltos sorsom vacog velem
Makrancos, de föl nyergelem.

Átfut kérdőjeles arcod,
meséidből rügyet hajtok.

⁸ U.o.: Ivaskovics József megzenésítésében, lásd az 1. sz. lábjegyzetet.

⁹ U.o.: Ivaskovics József megzenésítésében, lásd az 1. sz. lábjegyzetet.

VALLOMÁS¹⁰

Deli korom forgó torony,
Ablakait befalazom.
Falunyi volt királyságom,
Most is forgat kacsalábon.
Hány arasz lett ifjúságom?
Ráaggatva mennyi álom!
Népdal lett a szív-kolompja,
Nyaláb versem telefolyja.

¹⁰ U.o.: Ivaskovics József megzenésítésében, lásd az 1. sz. lábjegyzetet.

ÁPRILIS TIZENEGYEDIKÉN

Születésnapomra

Az áprilisi Dalnok dobja pereg,
Dérlepte haja szétterül a szélben.
Tavaszkedvese várja, hívja ébren,
A fákon díszlenek a rügy-címerek.

Pezsdül az áldott élet-csíra itt.
Ki gondol az Idő folyamára?
Ki gondol most az elmúlásra?
Ki-ki élvezi kimért perceit...

Bujább napokat teremt Dalnokunknak,
Szíve ablakát most sarkig tárja,
Repül felé sok-sok szírom-dárda,

És kifizeti a lelki bajokat.
Most fényben növő telehold a lénye:
Virágot hint vetkőző kedvesére...

VERS A FOLYTONOSSÁGRÓL¹¹

Fakeresztes, fatengelyes
Világból szökve jöttünk,
Bebalzsamozott Századok
Véres bóják mögöttünk.

– Másak vagyunk most!
Illanó perc-részünket
Elhantolják a Tegnapok.
És végértelmünk körül.
Millió pillanat ragyog.

– Álmunk felé Hajnalodunk...
Azóta izzik Vénusz arcunk
S változunk, mint a holdszakok
Mióta a Szirén-szemű Idő
Lelkünkbe kacsintott.

KITERÍTEM A TÁJRA¹²

Ilyenkor tavasz-figyelő utamon
levedlem a téli korcs jegyeket
s újra éltet a cél
hisz elhintem magvaimat
a tüzes erekbe a fekete humuszt
a vízbe fűbe ágaskodó fákba
hogymunkáljon a szigorú rend
bűvölő tüzet viszek a versbe
mert érzem a nedvek roppant feszülését
a föllobbant világ-bizsergést
és minden halk rügymoccanásra
kiterítem a tájra
vágyaim térképét.

¹¹ U.o.: Ivaskovics József megzenésítésében, lásd az 1. sz. lábjegyzetet.

¹² U.o.: Ivaskovics József megzenésítésében, lásd az 1. sz. lábjegyzetet.

KALÁSZ – MONOLÓG¹³

Dalos kalászsom a Nap csókja,
tüzet, szakállamra szórja
ütemre ingázok a széllel,
táncra, susogásra bélel.

Kis pej pipacssal cicázva,
kaszások himnuszára várva,
fejem bokros fényben szárad...
Kézbe simulok, várnak...

A TISZA-FORRÁSNÁL

Kéklő forrás tündér-tavunk,
Benne újra megtisztulunk.
Tükrébe fogja a Napot,
Visszaveri ingó arcod.

Hegy-forrásnak morájában
szív-tüzemet felkínáltam,
lángját senki el nem oltja,
sírunkból is fellobogna!

¹³ U.o.: Ivaskovics József megzenésítésében, lásd az 1. sz. lábjegyzetet.

MÚZSÁHOZ¹⁴

Állj meg, Lantos, légy az álmom!
Ifjan bűvöl, dacát áldom,
dallam fejtő éles hangja
az emberért buzdít dalra.

Mert a költő csillag-bojtár,
titokfejtő lelket feltár,
beballag a jövődőbe,
gyöngymezőknek lesz az őre.

Hitben lobogsz, lantos költő,
virradatban reményt gyűjtő,
húrozd föl csak lantos szívem,
szétosztom a rögzös kincsem;

– Lantos ének el ne fogyjon,
napkorongján hadd forogjon,
körbe dúdold ezt a földet
bánat medrét elsöpörjed...

¹⁴ U.o.: Ivaskovics József megzenésítésében, lásd az 1. sz. lábjegyzetet.

FELTÁMADÁS A NÁRCISZOK VÖLGYÉBEN

I.

Jártál-e már a Nárciszok völgyében,
hol fehér sivatagnyi virág ragyog?
Hány színben ad jelt! Látványa foglyul ejt,
s holtiglan viseled szemed égboltján.
Érzem, pillám egy percre sem hunyom le,
álmom fölött lebeg a Nárcisz-liget,
s benne első kedvesemre ismerek,
aki mámoros fejemre illatot
szítál s lángot szór. Leheletével
felgyújtja férfivá szentelt testemet,
s kerít hatalmába az ős-természet.

II.

Jártál-e már a Nárciszok völgyében?
Körös-körül szemhatárt borítanak,
örök ifjak tanyája, hol keményre
érett mellű lányok nárciszkoszorút
öltenek és mosolyuk megvadítja
a magasra törő legény-szíveket.
A költő is majdnem fülig pirultan,
vágtyól dúltan a kedvesére nézett:
Ó, telivér asszony! Százszoros élet!
Elnyugszom tárt öledben, mint kehelyben
az éji hidegtől üldözött bimbó.

III.

Jössz-e velem a Nárciszok völgyébe?
Hol szirén-hangú virágok bánatot
temetnék régen, *s mint a* kamasz lányok
feszítik zsendülő fehér mellüket
a fényes égre, s a szoknyájuk ringó
lombos erdő, hallani, mint keresik
dalolva sosemlátott kedvesüket,
te is megifjulsz köztük, elfelejtet,
hogyan nyomokban ott csörtet a rút Idő.

VÖLGYEK MÉLYÉN

I.

Gondolataimmal betájoltalak,
iránytűm volt az áramló akarat...
Rajzik az érzés szívünk kaptárában,
befogjuk egymást – alkony sugarában.

II.

És felizzik bőrünk hetedik kérge,
tüzel vérünk az első érintésre.
Testünk kerítjük egymás hatalmába,
s beleégünk a horpadt-mellű tájba.

JAJ, HA TUDNÁD¹⁵

Jaj, ha tudnád, Csillagképem,
táncolunk a hold ösvényen,
hajadon a szél hegedül,
kerek ég is táncra perdül.

Jaj, ha tudnád, percről percre –
belevirradsz örömömbe.
Kürtön tavasz sarkall minket,
perget csodás tündér-képet.

Nótás szívünk e sík mezőn
szivárvány-karéj az Időn.
Földön pörgő marék szikra –
s kerek földön lángját szítja.

¹⁵ U.o.: Ivaskovics József megzenésítésében, lásd az 1. sz. lábjegyzetet.

BALLADA¹⁶

Homlokomhoz értél
tenger csókot kértél
amíg szívem égett
teremtem én néked

belém futó mámor-inda
szárnyas lelkem ki ne szívja
lombosodjál nap-mosollyal
szemed kék-boglárba fogja

lettem benned csillag
vad-gyönyörbe ringatsz
– ha megunnál engem
földre kéne esnem

ha lehullna íves karod
elfoszlana nap-mosolyod
száradna a mámor-inda
befalaznál kamasz-kínba.

¹⁶ U.o.: Ivaskovics József megzenésítésében, lásd az 1. sz. lábjegyzetet.

ALTATÓ¹⁷

Dúdolj velem, pici fiam,
fáradtságom mind elillan.

Ringó ágyad leng a fénybe;
kacagunk a Nap szemébe.
Szellő hátán álom lebeg,
tetszik neki a kék szemed.
Csak te neked dalolgat ma,
ficánkoló patakocska.
Galamb táncol a Nap alatt,
szárnyra veszi mosolyodat.

Álmodj velem, kicsi fiam,
fáradtságom mind elillan.

Csöpp lábakkal hamarosan
réten szálad az én fiam.
Patakot markába veszi,
virágbokrot öntözgeti.
Sárkánnyal bosszantja a Napot,
kap fejére fénybarackot.

Aludj velem, deli fiam,
fáradtságom mind elillan.

Forog az ég: ringlispíl is,
lefordul a napocska is.
Almunk emel fel az éghez,
csillagokról csillagokra lépkedsz.

¹⁷ U.o.: Ivaskovics József megzenésítésében, lásd az 1. sz. lábjegyzetet.

A TŰZHELYNYI BÉKESSÉGÉRT

(Köszöntő fiaimnak)

Itt, hol a hét út összefut,
Virágba szökkent hitvesem...
Nekem két heves fiút szült –
Vitézkedjenek mellettem...
Szárítsák ki a Tiszát, ha
Lángot zihál lélegzetük,
Medrén lakó Sellő-lányok
Ropják el a táncot velük!
Ha kell – ürítsék fenékig
A bortól tüzes poharat,
Morzsává váljon minden kő
Villámló ütésük alatt,
Nyergeljék a képzeletet,
Vívjanak isteni éggel,
Griffmadarak kese hátán
A Világfát is ériék el.
Bánatot is űző hangon
Ernyedt lelkeket ébresszenek!
A tűzhelynyi békességért
Vas-gyökeret eresszenek...

KISEBBSÉGI IMA FIAIMNAK¹⁸

higgy önmagadban

hiszek önmagunkban

higgy anyanyelvedben

hiszek a nemzetekben

higgy népedben

hiszek az emberekben

önmegtartó erejében

tűzhely-őrző melegében

önmegtartó erejében

tűzhely-őrző melegükben

higgy a napi örömben, bánatban

hiszek a holnapi jóban rosszban

higgy a csirakeltő Napban

hiszek a vonzó Holdban, csillagokban

higgy a kavargó szélben, vízben

hiszek a ki nem alvó tűzben, földanyánkban

szép nyelvünk el nem árulásában

szerelem s halál harmóniájában

szülőföldünk fel nem adásában

szerelmünk s halálunk harmóniájában

¹⁸ U.o.: Ivaskovics József megzenésítésében, lásd az 1. sz. lábjegyzetet.

SZEMELVÉNYEK ALKOTÓI MUNKÁSSÁGÁRÓL

Szakmai vélemények Dupka György irodalomszervezői és irodalmi, könyvkiadói, művelődéstörténeti stb. tevékenységéről:

„Dupka György elévülhetetlen érdemeket szerzett Kárpátalja XX. századi történelmének kutatásában, a sztálini terror magyar áldozatai emlékkönyvének kiadásában, közreműködésével több tucat magyar könyv jelent meg az utóbbi évek folyamán...”
(**Beregszászi György**: *Fejezetek vidékiünk történelmi múltjából. Fényes ünnepek, szürke hétköznapiak. BeregInfo, 2002, március 18-24. 4. old.*)

„A megelevenedett szellemi életet közvetlenül tükrözi a könyvkiadás. Az új könyvkiadók olyan intenzitással kezdték meg működésüket, hogy Kárpátalján négy év alatt több szépirodalmi és történelmi, művelődési munka jelent meg – jelentős magyarországi segítséggel –, mint a korábbi négy és fél évtized folyamán. Különösen Dupka György kiadói szervezőmunkáját kell kiemelnünk. Az általa irányított Intermix Kiadó Kárpátaljai Magyar könyvek sorozata 1992-ben indult Fodor Géza kötetével, s 1995-ben Balla Teréz verseskötete már e sorozat hatvanadik darabja.” „... Botlik József és Dupka György *Ez hát a hon... tények, adatok, dokumentumok a kárpátaljai magyarság életéből, 1918–1991* című kötete áttekinti a kárpátaljai magyarság egész történelmét, minden lényeges művelődéstörténeti tényezőt ismertet és dokumentál. Ők adják ki 1993-ban a *Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján* című, szintén alapvető fontosságú könyvet, melyben az egyes kárpátaljai települések alapos bemutatása előtt *A harmadik kisebbségi korszak mezsgyéjén* címmel külön kis könyvnyi terjedelemben vetnek számot a kárpátaljai magyarság jelenkori helyzetével.

Ezekkel a munkákkal párhuzamosan számos olyan könyvet kellene még megemlíteni, amelyekben a kárpátaljai magyarság saját történelmét és kultúráját méri fel, nemzeti-ségi tudatát erősíti. Közülük különösen fontos a Dupka György által közreadott *Kárpátaljai magyar személyi és intézmény-adattára*, valamint a *Koncepciós perek magyar elítéltei. A sztálinizmus áldozatainak emlékkönyve, 1944–1957* című kötetet. Az előbbi a szellemi értékek széles körére hívja fel a figyelmet, az utóbbi pedig a kárpátaljai magyarság történelmének legtragikusabb időszakával szembesít... (..) Dupka György és Váradi-Sternberg János pedig – szintén a régebbi hagyományok föllelevenítésének, tudatosításának a szándékával – összeállította az 1919–1944 közötti időszak kárpátaljai magyar íróinak antológiáját (*Kisebbségi ének a beregi rónán, 1992*).

Íme, amint a kárpátaljai magyarság fölszabadult a szovjet diktatúra alól, sürgősen megfogalmazta önmagát, föltárta múltját: tudatosította a magyarsághoz tartozását nyelvi, történelmi és kulturális vonatkozásban egyaránt. (**Görömbei András**: *A kárpátaljai magyar irodalom fő sajátosságai – nemzetiségi magyar irodalmak az ezredvégen. Szerkesztette: Görömbei András. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debreceni Egyetem, Debrecen, 2000.473-474. old.*)

„Megismerkedtem Dupka Györggyel, a tehetséges fiatal költővel, akinek magyarságát büszkén vállaló versei nemzeti ünnepek, rendezvények állandó műsorszámaivá váltak. Nagy érdemeket szerzett a „malenykij robot” ürügyén elhurcolt és elpusztult magyar férfiak sorsának tisztázásában, a hallgatás burkának feltörésében, az áldozatokról szóló megemlékezések lehetőségért folytatott harcban.” (**Páldi András**: *Egyre távolabb Moszkvától. Egy diplomata kijevei emlékei 1986–1992. Belvárosi Könyvkiadó, Budapest, 1996. 274. oldal.*)

„A József Attila Stúdió vezetését 1981-ben háromtagú elnökség vette át (Balla D. Károly, Dupka György, és Horváth Sándor). A hetvenes és nyolcvanas években ez a Stúdió korlátozott szellemi tere ellenére sikeresen segítette több fiatal tehetség kibontakozását... (**Görömbei András**: *Napjaink kisebbségi magyar irodalma. A Kárpátaljai magyar irodalom. Nemzeti tankönyvkiadó, Budapest, 1993. 325. oldal.*)

„... Dupka György fáradhatatlan irodalomszervező munkája egyaránt fokozott figyelmet érdemelnek.” (**M. Takács Lajos**: *Vergődő szél. A kárpátaljai magyar irodalom antológiája 1958–1988. Utószó, 594. old. Magvető Könyvkiadó–Kárpáti Könyvkiadó, Budapest–Ungvár. 1990.*)

„Dupka György... Az új nemzedék egyik sokoldalú egyénisége, aki a publicisztika és a költészet művelése mellett igen jelentős irodalomtörténeti, szaktudományi munkát is végez. (...) Hosszú évek óta publikál, főként a helyi lapokban. Az Ikarus éneke óta megjelent versei és tanulmányai azt bizonyítják, hogy ő az egyike azoknak az írástudóknak a Kárpátalján, aki a legmélyebbre képes hatolni a helyi és a tágabb nemzeti hagyományokba egyaránt.” **Pál György**: *A magyar irodalom Kárpátalján (1945–1990). Nyíregyháza, 1990. 195–196. old.*)

DUPKA GYÖRGY

A KÁRPÁTALJAI MAGYARSÁG MINDENESE

A kisebbségi lét, jól tudják ezt itt Erdélyben, még a Székelyföldön is, ahol ennek a létnek, minthogy a magyarság itt többséget alkot, nincs olyan súlya, amelyet igazán nehéz volna elviselni, szóval a kisebbségi lét mindig elszánt és hűséges embereket kíván: áldozatos munkát, állandó készenlétet, meg nem alkuvó bátorságot. Máskülönben elszakadnak a nemzeti közösség egybentartó kötelékei és a széthulló társadalom maga alá temeti az anyanyelvet, a nemzeti kultúrát és a nemzeti történelmet. Olyan emberekre – írókra, publicistákra, szerkesztőkre, kutatókra, könyvkiadókra van szükség, akik vállukra veszik egy veszélyeztetett nemzeti közösség terheit, gondozásukba veszik a közös örökséget – fényeket gyűjtenek abban a rideg homályban, amelyet a nemzeti kizárólagosságot képviselő rendszerek – zsarnokságok a demokrácia maskarájában – próbálnak fenntartani annak érdekében, hogy őshonos nemzeti közösségeket számoljanak fel.

Kevesen vannak az ilyen emberek, és minél kisebb a gondjukra bízott nemzeti közösség, annál kevesebb a rátermett, tapasztalt és áldozathozatalra kész vezető. Dupka Györgyről beszélek, aki most veszi át a Julianus-díjat: azt a kitüntetést, amely az áldozatos nemzeti szolgálatot ismeri el. Ennek a díjnak mára kétségtelenül rangja van, és ahogy ez általában szokott lenni, ezt a rangot mindig azok alapozzák meg, akik a kitüntetést átveszik. Az ő erkölcsi állhatosságuk, nemzeti elkötelezettségük és pihenőt sohasem ismerő munkálkodásuk ad jelentőséget annak a kis szobornak, amely állhatatosságukat (mint amilyen a magyarság keleten maradt rokonait felderíteni akaró Julianus állhatatossága is volt) elismeri.

Dupka Györgyöt mindenki ismeri Kárpátalján, igen sokan ismerik Magyarországon, a Felvidéken és Erdélyben, valójában a teljes magyar nyelvterületen, mindenekelőtt abban a közösségben, amelyet annak idején Illyés Gyula a „haza a magasban” fogalmával jelölt meg. Nem tudom, vajon itt a Székelyföldön mennyit tudnak róla, ezért felsorolok néhány adatot. A most kitüntetett kárpátaljai magyar író és közéleti személyiség 1952-ben a Beregszászhoz közeli Tiszabökényben született (alig néhány kilométerre a magyar határtól), szülőfalujában, majd a péterfalvai Kölcsey Középiskolában tanult, végül az ungvári egyetemen szerzett magyar szakos tanári diplomát. Kétkezi munkásként dolgozott, sorkatonai szolgálatra rendelték, súlyos baleset érte, hadirokkantként szerelt le. A hetvenes évek végétől a Kárpáti Igaz Szó című lap munkatársa, később a Kárpáti Kiadó magyar osztályának szerkesztője,

1992-től az Intermix Kiadó vezetője, 1994-től a Kárpátaljai Vállalkozásfejlesztési Központ igazgatója. Irodalmi munkásságát hol engedélyezett, hol betiltott értelmiségi körökben kezdte, a rendszerváltozás után a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség egyik megszervezője, 1993-tól a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közösségének alapítója, elnöke, 1991-től az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség egyik létrehozója, elnökségének tagja, 2008-tól a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet igazgatója.

Negyven éve jelennek meg szépirodalmi, publicisztikai és történeti művei – verseskötetek, alapos tanulmányok és dokumentumkötetek. Nagy érdeme, hogy az ő forráskiadványai dokumentálták először és hitelesen azt a közösségi kálváriát, amelyet a kárpátaljai magyarságnak 1944-1945 telén és tavaszán át kellett élnie. Ugyancsak nagy érdeme, hogy az ő művei: publicisztikai írások, történelmi dokumentumok emeltek szót – a hitelesség és az érvek nyelvén – először a kárpátaljai magyarság kulturális autonómiája mellett, amely azonban ma is késlekedik, mi több, beláthatatlan messzeségbe került.

Dupka György, mint a kárpátaljai önkormányzati intézmények felelős képviselője, mint magyar szervezetek és intézmények irányítója, – mint nemzetpolitikai és szépirodalmi művek (köztük az Együtt című irodalmi folyóirat) kiadója gazdag és hatalmas munkát végzett. Nem kellett keresnie a feladatokat – a feladatok keresték és találták meg őt. Egyszemélyes intézmény, a kárpátaljai magyarság mindenese, mintha negyvennyolc órából állna a munkanapja, hiszen mindig szerkeszteni, előadnia, utaznia kell. Bizonyára tett meg már akkora utat, mint Julianus barát, csak nem egyszerre, a Volga vidékére, hanem mindig a Kárpát-medencében: mindig a nemzet szolgálatában, mindig küzdve a jelen tatár kánjaival. Örvendek annak, hogy Dupka György is bekerült a Julianus-díjasok közösségébe, és örülök annak, hogy (mint régebbi Julianus-díjas) elsőnek most én köszönhetem.

*Együtt, 2009/4:
Pomogáts Béla*

Dupka György
Szakmai életrajza

(1952. április 11.) író, szerkesztő, művelődéstörténész, kárpátaljai magyarság-kutató, két fiú gyermek (Zsolt, Nándor) apja, özvegy. Az egykori Ugocsa megyei Tiszabökényben született. Iskoláit szülőfalujában és Péterfalván végezte, majd az Ungvári Állami Egyetemen 1979-ben szerzett magyar szakos bölcsész-diplomát. Még ebben az évben újságíró lett a Kárpáti Igaz Szónál. 1986-1992 között a Kárpáti Kiadó magyar osztályának szerkesztője. 1992-től az Intermix Kiadó vezetője, nevéhez fűződik a Kárpátaljai Magyar Könyvek sorozat beindítása és gondozása, amely már a 218-ik kötetnél tart. 1998-tól a Kárpátaljai Vállalkozásfejlesztési Központ elnöke. 2006-2008 között magyarországi egyetemi képzésen vett részt és 2008 őszén az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Karán kulturális mediátor szakos diplomát szerzett. 2008-tól a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI-honlapja: www.kmmi.org.ua) igazgatója. 1968-tól a Forrás Ifjúsági Stúdió tagjaként, majd a József Attila Alkotóközösség társelnökeként a kárpátaljai irodalmi élet aktív szervezője, helytörténeti anyagokat publikál, verseket írt, népballadákat és történeti mondákat gyűjtött. Különböző szakmai és érdekvédelmi szervezet (KMKSZ, UMDSZ, MÉKK, KHÖT) tagja, alapítója illetve tisztségviselője. A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferencia elnökségi tagja. A Magyar Írószövetség tagja, az Együtt című irodalmi, művészeti és kulturális folyóirat felelős kiadója.

Elkötelezett GULAG-kutató. A Trianoni békediktátum után, különösen 1919-től kisebbségbe kényszerített kárpátaljai magyarság múltjával és jelenével kapcsolatosan közel 20 könyve, számos tanulmánya jelent meg eddig. Továbbá kutatási területe: a kárpátaljai magyarság kulturális élete (művelődéstörténet, stb.) a Trianontól kezdve napjainkig.

Egyik aktív kezdeményezője volt a „málenkij robotra” elhurcolt magyar, sváb-német áldozatok és magyar elesett honvédek Szolyvai Emlékparkja, az ungvári Központi Magyar Katonai temető, a Vereckei-hágón emelt emlékmű és egy sor más magyar emlékhely létrehozásában. Az őt ért támadások és fenyegetések ellenére kommunista diktatúra kárpátaljai bűneit számos könyvében tárta fel és leplezte le. A Kárpátaljai megyei tanácsnak kétszer, az ungvári városi tanácsnak egyszer volt a helyi magyarság által megválasztott képviselője. A magyar szervezetek önkormányzati képviselőjeként a kárpátaljai autonómia és a beregszászi magyar Nemzetiségi Körzet törvénytervezetének felterjesztője és egyik aktív elfogadtatója.

Főbb elismerései: Berzsényi-díj, 1993; Nagy Imre-emlékplakett, 1995; az MTA Szabolcs-Szatmár Megyei Tudományos Testülete a kutatással nem főhivatásként foglalkozó 1996. évi díjazottja. Az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulója alkalmából a Magyar Köztársaság emlékérmét kapta meg 2006-ban a korabeli események feltárásáért. Julianus díj, 2009.

DUPKA GYÖRGY

Fontosabb publikációk jegyzéke

Közléseimről, általában

1979-től látnak napvilágot történeti, irodalom- és művelődés-történeti írásaim, tanulmányaim, könyveim a kárpátaljai magyarságról, az itteni nemzetiségek helyzetéről. A könyveim mellett eddig közel 200 különböző folyóirat, illetve hetilap közleményem, cikkem látott napvilágot, közülük számos külföldön (Magyarország, Románia, Szlovákia, Szovjetunió, Kanada, Ausztria, USA stb.) Ezen kívül több műfajban (irodalmi összeállítás, felolvasás, jegyzet stb.) kb. 100 kézirat lektorálásban, gyűjtemények összeállításában működtem közre előadóként, szakértőként, szerkesztőként. Ezek közül a legjelentősebb a Kárpáti Kiadóba (1986-1991) és az Intermix Kiadóban (1992–2010) gondozott Kárpátaljai Könyvek című sorozat, amelyben főleg Kárpátalja magyarságának történetével, múltjával és jelenével foglalkozó kiadványok kiadója, szerkesztője voltam.

A publikációs jegyzék válogatott.

Könyvek

Szépirodalom:

1. **Ikarusz éneke** (versek, Gortvay Erzsébet: Jó szelet, Ikarusz! – előszó) Kárpáti Igaz Szó. Ungvár, 24 oldal + borító, 1979.

2. **Tavasza születtem** (versek), Ungvár, Kárpáti Kiadó. 1991.

Megjegyzendő: ezen kívül versei a következő antológiákban, almanachokban, gyűjteményekben láttak napvilágot: **Szivárványszínben**. Ungvár, Kárpáti Kiadó, 1977, **Lendület**. Márkus Csaba összeállításában. Ungvár, Kárpáti Kiadó, 1982, **Sugaras utakon** Ungvár, Kárpáti Kiadó, 1985, **Évgyűrűk** (1987-1990) Ungvár, Kárpáti Kiadó, *Vergődő szél*. A kárpátaljai magyar irodalom antológiája 1953-1988), Budapest–Ungvár, Magvető Könyvkiadó – Kárpáti Könyvkiadó, Ungvár–Budapest, 1990, **Tavaszcserje**. (Kárpátaljai magyar költők megzenésített versei, Ivaskovics József zenéi, Tóth Lajos grafikái), Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 1992., **Sors, megírva**. A Magyar Írószövetség Kárpátaljai Írócsoportjának antológiája. (1993), **Nézz töretlen homlokomra**. – A Forrás Stúdió versantológiája – Fodor Géza összeállításában. Ungvár–Budapest, (1994), **Töredék Hazácska**. Berniczky Éva összeállításában. Galéria-Écriture, Ungvár-Budapest, 1994, **Gyóntató**. A Hármashatár Irodalmi Társaság antológiája. Válogatta: Füzesi Magda. Fehérgyarmat, 1995, **Ez volt a Forrás!** Kárpátaljai Minerva különszáma, II. kötet, 1-2. Füzet. Budapest-Beregszász, 1998. **Psalmus Hungaricus**. Százharminchárom magyar vers. Szerkesztette Pomogáts Béla, Kaposvár, 2000., stb.

Tényfeltáró irodalom:

Múltunk s jelenünk. Balogh Edgár nyomában Kárpátontúlon. Utószó (Balogh Edgár levele). A képes melléklet Markovich Mátyás munkája. Ungvár, Kárpáti Kiadó, 1987., 72. p. (Társszerző: Horváth Sándor.)

Sorsközösség. A kárpátaljai magyarok a 80-as évek végén. Ungvár-Budapest, Kárpáti Kiadó. 1990., 128. p. (Társszerző: Horváth Sándor, Móricz Kálmán.)

Ez hát a hon... Tények, adatok, dokumentumok a kárpátaljai magyarság életéből 1918-1991. Előszó Balla Gyula. Budapest – Szeged, Mandátum Kiadó, Univerzum Kiadó. 1991., 300 p. (Társszerző: Botlik József.)

Nagy Jenő. Megaláztatásban. A kárpátaljai magyar férfiak deportálása 1944 őszén. (Magnófelvétel alapján lejegyezte: Dupka György). Borító: Jankovics Mária. Sorozatszerk.: Dupka György, Fejes János, Tirkánics Gabriella. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 1992., 100. p.

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 7. köt.

Élő történelem. *Válogatás a meghurcolt magyarok visszaemlékezéseiből. 1944-1992. Dupka György közreadásában.* (Dokumentumgyűjtemény). Feltámadtunk! (Előszó) *Dr. Ortutay Elemér* görög katolikus teológus fohászaiból. Sorozatszerk.: Dupka György, Fejes János, Tirkánics Gabriella. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 1992., 120. p.

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 22. köt.

Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján. Sorozatszerk.: Dupka György, Fejes János, Tirkánics Gabriella. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó. 1993., 359 p., 1 térkép, 5 statisztikai táblázat

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek* 11. köt. (Társszerző: Botlik József.)

Egyetlen bűnük magyarságuk volt. *Emlékkönyv a sztálinizmus áldozatairól (1944–1946).* Dupka György közreadásában. Függelék: levéltári anyagok másolatai, archív felvételek, fényképek, hatósági dokumentumok, stb., Sorozatszerk.: Dupka György, Fejes János, Tirkánics Gabriella. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 1993., 328. p.

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 9. köt.

Tárolt változat: [huhungarian_genocide_in_transcarpathia.pdf](#)

„Sötét napok jöttek...” *Koncepciós perek magyar elítéltejei. A sztálinizmus áldozatainak emlékkönyve 1944-1957.* Bevezető sorok a kárpátaljai magyarok emlékkönyvéhez. *Alekszej Korszun*, a KGB kényszernyugdíjaztatott ezredese, a Kárpátaljai Területi Rehabilitációs Bizottság tagja. Oroszból fordította: Fejes János. Függelék: levéltári anyagok másolatai, archív felvételek, fényképek, hatósági dokumentumok, stb. Sorozatszerk.: Dupka György, Fejes János, Tirkánics Gabriella. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 1993., 160. p.

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 10. köt.

'56 Kárpátalján. *Dokumentumgyűjtemény.* Borító: Jankovics Mária. Sorozatszerk. Dupka György, Fejes János, Tirkánics Gabriella. (Előszó) 1956 mai szemmel. *Alekszej Korszun*, a KGB nyugdíjazott ezredese, a Kárpátaljai Területi Rehabilitációs Bizottság tagja. Oroszból fordította: Torbics Endre. Függelék: levéltári anyagok másolatai, archív felvételek, fényképek, hatósági dokumentumok, stb. Sorozatszerk.: Dupka György, Fejes János, Tirkánics Gabriella, Réthyné Bulecza Rozália. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 1993., 172. p. (Társszerző: Horváth Sándor.)

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 25. köt.

Kárpátalja magyar személyi és intézmény-adattára. Dupka György közreadásában. (Előszó. Tisztelt Olvasónk! Réthyné Bulecza Rozália szerkesztő) Sorozatszerk.: Dupka György, Fejes János, Tirkánics Gabriella, Réthyné Bulecza Rozália. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 1993., 156. p.

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 29. köt.

A KMKSZ történetéből. *Dokumentumok, tények, adatok 1989-1993.* Dupka György közreadásában. Sorozatszerk.: Dupka György, Fejes János, Tirkánics Gabriella, Réthyné Bulecza Rozália. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 1993., 168. p.

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 27. köt.

A „malenykij robot” dokumentumokban. Előszó: Tóth Mihály, Ukrajna Legfelső Tanácsának képviselője, a Szolyvai Emlékparkbizottság elnöke. (Függelék: a levéltári anyagokat oroszról fordította: Guthy Éva.) Sorozatszerk.: Dupka György. Felelős szerk.: Réthyné Bulecza Rozália. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 1997., 163. p. (Társszerző: Alekszej Korszun.)

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 83. köt.

Kárpátaljai magyar GULAG-lexikon. *Lefejezett értelmiség 1942-1957.* Az Előszót és a 396 lexikon-szócikket Dupka György írta. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 1999., 116. p.

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 95.

Kárpátalja magyarsága. *Honismereti kézikönyv.* Függelék: térképek, a magyar szervezetek adatbázisa, címtára, hatósági dokumentumok stb., A borító fotóját /a Vereckei-hágón emelt Matl Péter csonkaemlékműve/ Kovács Sándor készítette. A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferencia –, Budapest, 2000., 158. p. Sorozat: *Nyelv és Lélek* könyvek. Tárolt változat: http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/kulhoni_magyarsag/Karpatalja_magyarsaga/pages/015_felhasznalt.htm

Autonómia-törekvések Kárpátalján. Függelék: I. Eseménykrónika, tények, adatok a kárpátaljai autonómia-törekvésekről (1918-2003), II. Dokumentumok (autonómia-törvénytervezetek, beadványok, hatósági rendeletek, nyilatkozatok). Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 2004., 231. p.

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 121. köt.

„Keressétek fel a sírom...” Szolyvai emlékkönyv 1944-1959. A „malenkij robot” 60. évfordulójára a sztálinizmus kárpátaljai magyar áldozatairól 1944 – 2004. Függelék: *Történelmi tájékoztató...* Omeljan Dovhanics, a történelemtudományok kandidátusa, a „Történelem által rehabilitáltak” kárpátaljai kötete tudományos szerkesztési osztályának vezetője, a könyv megyei szerkesztőségének elnök-

helyettese, Olekszij Korszun, tudományos kutató, a „Történelem által rehabilitáltak” kárpátaljai kötete szerkesztőbizottsága mellett működő szakértői tanács tagja, Mikola Vehes, a történelemtudományok doktora, professzor, az Ungvári Nemzeti Egyetem politológiai tanszékének vezetője. A Szolyvai Emlékpark Siratófalán elhelyezett 126 település márványtábláinak feliratai. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 2004., 108. p.

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 134. köt.

'56 és Kárpátalja. Hatásvizsgálat hivatalos iratok, vallomások tükrében. Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc 50. évfordulójára. (Függelék: Válogatás a kárpátaljai megyei levéltár gyűjteményéből. Válogatta: Barát József beregszászi levéltáros.) Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 2006., 136. p.

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 152. köt.

„Otthon a könny is édes...” 1944-1955. Kényszermunkára hurcolt kárpátaljai magyarok és németek nyomában a Donyec-medencében. Tanulmányok, hatásvizsgálatok, interjúk, riportok hivatalos iratok, vallomások tükrében. Melléklet: válogatás Dupka György és Kovács Elemér felvételeiből (28 fotó). Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 2009., 104. p. (Társszerzők: Bakura Sándor, Kovács Erzsébet, Kovács Elemér, Molnár D. Erzsébet, Tóth Zsuzsanna.)

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 197. köt.

Jelentés a magyar nemzeti közösség helyzetéről Ukrajnában. Tanulmány. Beregszász, Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet, 2009., 37. p. (Társszerző: Kőszeghy Elemér)

– Sorozat: *KMMI – füzetek*, III. köt.

„Népünk temetője: Szolyva” Kárpát-medencei magyarság kegyhelye. A szolyvai gyűjtőtábor történetéből 1944-1945. Tanulmány. Beregszász, Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet, 2009., 53. p.

– Sorozat: *KMMI – füzetek*, VI. köt.

Fogyó, gyarapodó nemzetiségek, érdekképviselők Kárpátalján. (Hatásvizsgálatok a regionális történelmi folyamatok és a szociológiai-demográfiai adatok, nemzetiségi politika tükrében). Budapest-Ungvár, Intermix Kiadó, 2011., 220. p.

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 208. köt.

A mi Golgotánk. A kollektív bűnösség elvének alkalmazása a kárpátaljai magyarokkal és németekkel szemben. (A 4. Ukrán Front Katonai Tanácsa határozatainak végrehajtása az NKVD jelentések tükrében 1944-1946). (Előszó: dr. Tóth Mihály. Utószó: Alekszej Korszun). Kárpátaljai Magyar Könyvek 215. Szolyvai Emlékparkbizottság – Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 2012.

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 215. köt.

Szerkesztés, összeállítás:

Évgyűrűk. A József Attila Alkotóközösség almanachja. (Irodalmi, művészeti és társadalompolitikai kiadvány). Összeállít.: Dupka György. – In. Uzsgorod, Kárpáti Kiadó, 1987., 160. p.

Évgyűrűk '88. (Irodalmi, művészeti és társadalompolitikai kiadvány). Szerk. bizottság: Balla László, Dupka György, Balla D. Károly, Füzesi Magda, Gortvay Erzsébet, Jurij Kerekes, Szalay Borbála. – In. Uzsgorod, Kárpáti Kiadó, 1988., 120. p.

Évgyűrűk '89. (Irodalmi, művészeti és társadalompolitikai kiadvány). Felelős szerk. Szerk. bizottság: Balla László, Dupka György, Balla D. Károly, Füzesi Magda, Gortvay Erzsébet, Jurij Kerekes, Szalay Borbála. – In. Ungvár (Uzsgorod), Kárpáti Kiadó, 1989., 118. p.

Évgyűrűk '90. (Irodalmi, művészeti és társadalompolitikai kiadvány). Felelős szerk. Összeáll.: Dupka György. Szerk.: debreceni Mihály. Szerk. bizottság: Balla László, Dupka György, Balla D. Károly, Füzesi Magda, Gortvay Erzsébet, Jurij Kerekes, Szalay Borbála. – In. Ungvár, Kárpáti Kiadó, 1990., 112. p.

Istenhez fohászkodva... 1944 Szolyva. Verses levelek, imák a sztálini lágeremből, 1944–1957. Összeállította, a jegyzeteket és az utószót, a kronológiát írta Dupka György. Szerk. Tirkánics Gabriella. – In. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 1992., 84. p.

– Ugyanaz bővített kiadásban 1994.

Kisebbségi ének a beregi rónán. Kárpátaljai írók antológiája (1918–1991.). Összeállította: Váradi-Sternberg János és Dupka György. A jegyzeteket, az utószót és a kronológiát írta: Dupka György. Sorozatszerk.: Dupka György, Fejes János, Tirkánics Gabriella. – In. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 1992., 257. p.

– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 4. köt.

Hét csillag. Mesék óvodásoknak és kisiskolásoknak. (Magyar népmesék, mondák, történetek). Válogatta: Dupka György. – In. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 1993., 311. p.

Hármashatármenti gazdasági együttműködés. Sátoraljaújhely, 1999. című gyűjtemény ukrán kiadásának gondozása.

Szolyvai emlékpark 1944. Emlékezzünk Szolyvára. Összeállít. Dupka György, a Szolyvai Emlékparkbizottság titkára. Ungvár, 1999. (nov. 13.), 8. p.

Szolyvai Emlékparkbizottság Hírlevele. Emlékezzünk a „malenkij robot” 58. évfordulóján a kárpátaljai magyar „holocaust” áldozataira. Összeállít. Dupka György, a Szolyvai Emlékparkbizottság titkára. Ungvár-Szolyva. 2002. (nov. 13-16.) 7. p.

Szolyvai Emlékpark. Névsor. Az adatközlők segítségével összeállította. Dupka György, a Szolyvai Emlékparkbizottság titkára. Ungvár. 2003.33. p.

Kárpátaljai magyar civil intézményrendszer, népművészeti műhelyek vizsgálata, adattára. Munkaanyag. Szerkesztette és összeállít: Dupka György, Fuchs Andrea. – In. Magyar Értelmiségek Kárpátaljai Közössége, Ungvár, 2007. 69. p.

Kárpátaljai magyar kalendárium. 2008 – A magyar reneszánsz éve. (A nemzeti évfordulókkal kapcsolatos, Kárpátaljához kötődő cikkek, tanulmányok, mondák, legendák gyűjteménye). – In. Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 2008., 116. p.
– Sorozat: *Kárpátaljai Magyar Könyvek*, 170. köt.

15 éves a Magyar Értelmiségek Kárpátaljai Közössége. Értelmiségi Fórum. Összeállította: Dupka György és Zubánics László. Sajtó alá rendezte: Fuchs Andrea, Nagy Emese. 2009. Beregszász, 2009 (december 24). 113. p. Bővített átdolgozott kiadása a korábban megjelent anyagnak: Magyar Értelmiségek Kárpátaljai Közössége 1992-1997. (Az értelmiségi mozgalom történetéből), Ungvár, 1997.

– Intermix kiadó kiadványai. Katalógus. 1992-2009. Ungvár, Intermix Kiadó, 1992,...2011.

Lap- és folyóirat szerkesztés (időrendben)

Évgyűűrűk szerkesztése. Ungvár, Kárpáti Kiadó, 1987-1990.

Kalendárium 1988-1991. Fórum. Válogatás a József Attila Alkotóközösség tagjainak új írásaiból és grafikáiból. Ungvár, Kárpáti Kiadó.

Magyar Nyelv és Kultúra (Budapest). Szerkesztőbizottságának tagja, 1996-tól és jelenleg is. Kiadó: A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferencia, Budapest.

Kárpátaljai Hírmondó. Szerk. Füzesi Magda. (Budapest). Szerkesztőbizottságának tagja, 2008-tól és jelenleg is.

Tiszaaháti Hírmondó. Közösség és térségfejlesztők lapja. Szerk. Bodnár Diana. (Tiszaabökény-Ungvár). – Szerkesztőbizottság elnöke, felelős kiadója, 2008. júniusától (1. sz.) és jelenleg is.

Kárpátaljai Magyar Krónika. A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet Hírlevele. Szerk. Szemere Judit. – Szerkesztőbizottság elnöke: Zubánics László. (Beregszász-Ungvár). – Szerkesztőbizottság tagja, felelős kiadója, 2008. júniusától (1. sz.) és jelenleg is. (KMMI (Honlap: www.kmmi.org.ua))

Együtt, Szerk. Nagy Zoltán Mihály (2002-2008), Vári Fábíán László (2009-től), (Ungvár). A Magyar Írószövetség Kárpátaljai Írócsoportjának negyedévi folyóirata. – Szerkesztőbizottság tagja, felelős kiadója, 2002. júniusától (1. sz.) és jelenleg is.

Egyéb alkotói tevékenység:

- Kötetben, évkönyvben megjelent cikkek, tanulmányok száma: 65.
- Publikált konferencia-előadások, nyílt levelek száma: 30.
- Tudományos cikkek: 25.
- Népszerűsítő cikkek: 40.
- Előadások hazai és nemzetközi konferenciákon: 60.
- Lexikon szócikkek írása: A-tól Zs-ig 173 szócikk, Kárpátalja magyar személyi és intézmény-adattára. A-tól Zs-ig 73 szócikk, Ungvár-Budapest, Intermix Kiadó, 1993., 152. p. – Sorozat: Kárpátaljai Magyar Könyvek, 29. köt. A magyar irodalom kárpátaljai lexikonja 1918-2007. c. sorozat szócikkei, lásd: Ukrajnai Magyar Krónika, (www.kronika.bereg.net.ua), Lapalapító főszerk. Bíró László. (Beregszász) következő számaiban jelent meg, terjedelmi okok miatt csak az író nevét és a lap számát tüntetjük fel:
- Cikksorozatok: 250.
- Népballada gyűjtések publikációja: 24.
- Rádióműsorok: 2002: „Az 1956-os megtorlások és a KGB tevékenysége Kárpátalján” – In: Vitafórum. 2004: „Regionális autonómia a Kárpát-medencében” – In: Vitafórum.
- Kutatócsoportban terepgyakorlaton:

A malenkij robotosok nyomában. Kutatócsoportban terepgyakorlaton Donyeck és Luganszk megyékben 2009. június 26. és 2009. június 26-a között. – In: A Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Köre által szervezett, s nagyrészt az EU által finanszírozott Utak a gyökerekhez c. pályázat (Polgári lakosság internálása „malenkij robotra” a Szovjetunióba elnevezésű projekt) kutatócsoportja az 1944/45-1955 között a „malenkij robotra”, a sztálini lágerekbe hurcoltak nyomában járt a Donyec-medencében.

2012. júliusában az Ural vidékére ellátogató kutatócsoport tagja.

TARTALOM

Levél	4
A dalra éhezőkért	5
Kárpáti Triptichon	6
Reflexiók a munkácsi vár fokán	9
Utóhang a Razglednicákhoz	10
Búcsú a kórteremben	11
Tömegsír felirat	12
Szibériában	13
Üdvözlő sorok Juvan Sesztalovnak	14
Dudar	15
Tisza-háti képeslapok	16
Bölcsőm	18
Aratás előtt	18
Intelem	18
Meditáció	19
Szilaj lettem	19
Vallomás	20
Április tizenegyedikén	21
Vers a folytonosságról	22
Kiterítem a tájra	22
Kalász – monológ.....	23
A Tisza-forrásnál	23
Múzsához	24
Feltámadás a Nárciszok Völgyében	25
Völgyek mélyén	26
Jaj, ha tudnád.....	26
Ballada	27
Altató	28
A tűzhelynyi békességért	29
Kisebbségi ima fiaimnak	30
Szemelvények alkotói munkásságáról	
Szakmai vélemények irodalomszervezői és irodalmi, könyvkiadói,	
művelődéstörténeti stb. tevékenységéről	31
A kárpátaljai magyarság mindenese	33
Szakmai életrajza	35
Fontosabb publikációk jegyzéke.....	36

LEVÉL

Dupka György

Ivaskovics József

Moderato

D A7 D

Ked - ves Ba - rá tom, mi - ért kér - de - zel, szár - ma -

D A7 D G A7

zá - som mondd, mi - ért ér - de - kel? Ked - ves Ba - rá - tom, fel - tá - rom

D H7 Em7 A7 D

ne - ked a szí - vem, Mert én ma - gyar - nak itt szü - let - tem. Itt, hol a

D A7 D A7

mű - lő kor tük - re - i - ben Á - tok fo - gan és vér - ző sze - re -

D G A7 D H7

lem, Er - dős - Kár - pá - tok ka - ré - joz - ta sik vi - dé - ken, Mert én

Em7 A7 D D A7

ma - gyar - nak itt szü - let - tem. Sor - sunk év - gyű - rük - től duz - za - dó

D A7 D

fa, Győ - ke - re - ket vert vé - res múlt - tú fa, Bü - nös

G A7 D H7 Em7 A7

szá - za - dok vi - ha - rá - tól meg - té - pet - ten, Mert én ma - gyar - nak itt szü - let -

D H7 Em7 A4 D

tem. Nem fojt - juk el a fel - tö - rő é - ne - ket,

H7 Em7 A7 D H7 Em7

Nem fe - lejt - jük el a gyá - szos é - ve - ket. Félt ha a gyá - va - ság most

A7 D Em7 A7 A7 D

szi - ved - be mar, Aj - kun - kon to - vább lo - bog az ő - si dal. S ki - ki

D A7 D D A7

mely nép fi - a s le - á - nya, Ezt most so - ha sen - ki ne ta - gad -

D G A7 D H7

ja, És a - nya - nyelvem hol - nap is büsz - kén meg - vé - dem, Mert én

Em7 A7 D H7 Em7 A7 D H7

ma - gyar - nakitt szü - let - tem. Mert én ma - gyar - nak itt szü - let - tem. Mert én

Em7 A7 D H7 Em7 A7 D

ma - gyar - nakitt szü - let - tem. Mert én ma - gyar - nakitt szü - let - tem.

Megjelent KMMI – füzetek:

1. *Boros László, Kosztyó Gyula. Az Országos Lehoczky-Múzeum régészeti tevékenysége a források tükrében. Tanulmány. KMMI – füzetek I. 2009.*
2. *Az utánozhatatlan Zsazsa. Fedák Sári születésének 130. évfordulójára. Szerkesztő Zubánics László. KMMI-Füzetek II. 2009*
3. *Dupka György, Kőszeghy Elemér. Jelentés a magyar nemzeti közösség helyzetéről Ukrajnában. Tanulmány. KMMI – füzetek III. 2009.*
4. *Zubánics László. „Túl a Tiszán van egy város, Beregszász...”. KMMI – füzetek IV. 2009.*
5. *Tóth Gábor. „Az eltávolítás haladéktalanul végrehajtandó”. Deportálások Kárpátalján a második világháború idején. Tanulmány. KMMI – füzetek V. 2009.*
6. *Dupka György. „Népiünk temetője: Szolyva”. A szolyvai gyűjtőtábor történetéből 1944-1945. Tanulmány. KMMI – füzetek VI. 2009.*
7. *Singer Zsuzsa. Nyomok a lelkekben. A sztálini munkatáborok kényszerű öröksége. Tanulmány. KMMI – füzetek VII. 2010.*
8. *„A VALÓ VILÁG VARÁZSAINAK MÉRNÖKE...” HATVAN ÉVES FODOR GÉZA. Szemelvények, versek. Összeállította: Dupka György. KMMI – füzetek VIII. 2010.*
9. *Nagy András. „...Dobszóra elsöpört a fűvös zívatar” a sztálini munkatáborokba. Emlékfeszélyek. KMMI – füzetek IX. 2010.*
10. *„Véred tinta/lelkedben oldalak...” Válogatás Bakos Kiss Károly és Lőrincz P. Gabriella verseiből. Összeállította: Csordás László.. KMMI – füzetek X. 2011.*
11. *A „bajvívó vonulat örököse...” Véri Fábián László 60 éves. Szemelvények, versek. Összeállította: Csordás László és Dupka György. KMMI – füzetek XI. 2011.*
12. *„Kettős pálya bolygó vándora”. Süttő Kálmán (1910-1997) emlékére. Összeállította: Nagy Zoltán Mihály. KMMI – füzetek XII. 2011.*
13. *„Hogy ti is ragyogjatok”. Kecskés Béla (1941-1997) emlékére. Összeállította: Nagy Zoltán Mihály. KMMI – füzetek XIII. 2011.*
14. *Kurmai-Ráti Szilvia. Malenykij robot a túlélők visszaemlékezéseinek tükrében. Mélyinterjúk Id. Pocsai Vince és Nagy András túlélőkkel. Ungvár, KMMI – füzetek XIV. 2011.*

Elektronikus változatuk
a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet honlapján olvasható: www.kmmi.org.ua

DURKA GYURI —

